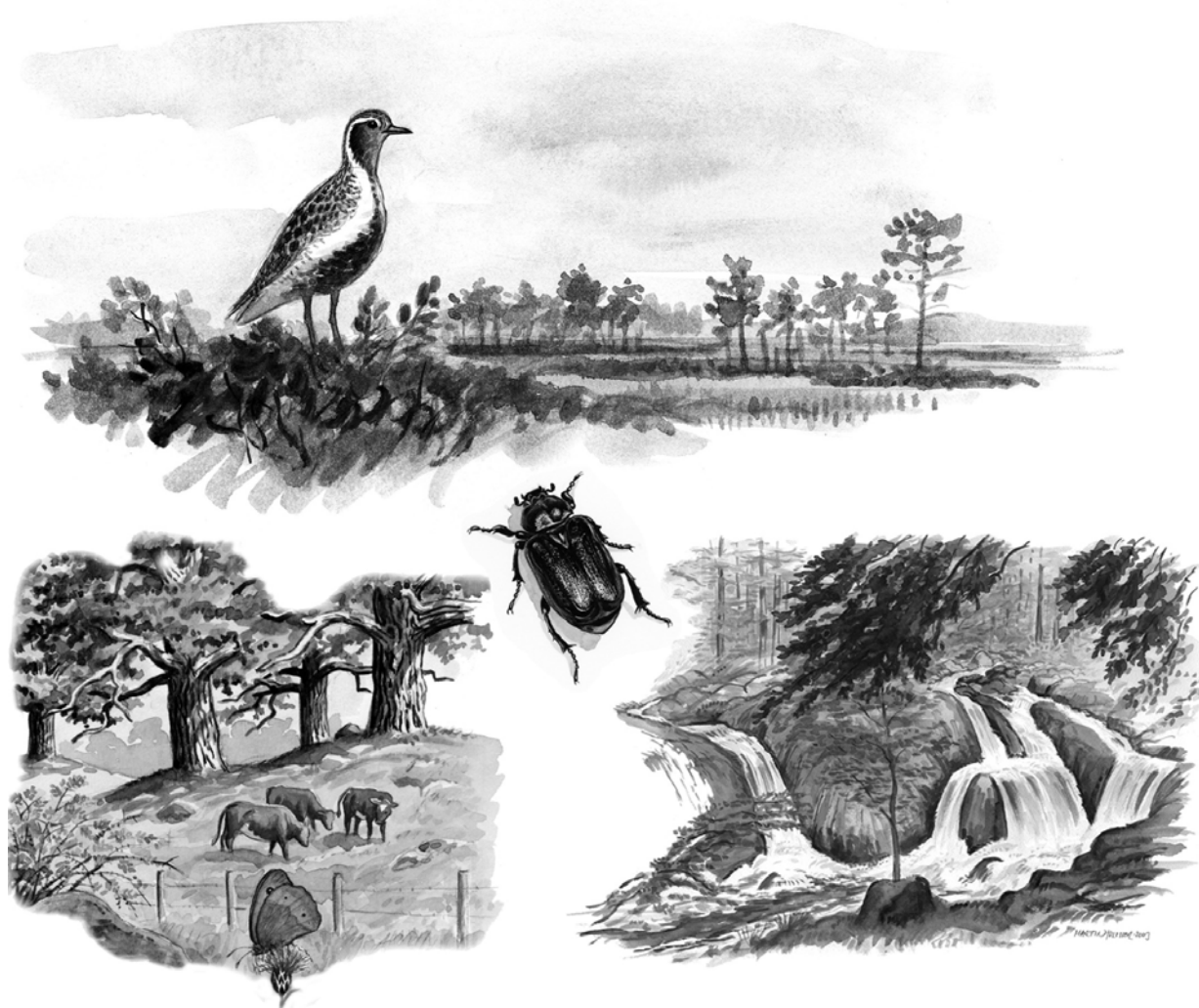

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0530201 Borgelemossarna

EU:s medlemsländer bygger upp ett sk. "ekologiskt nätverk" av naturområden som kallas Natura 2000. Livsmiljöerna för vilda djur och växter krymper i snabb takt och många arter hotas av utrotning. Länderna i EU samarbetar därför för att försöka bevara det europeiska växt- och djurlivet. Arbetet grundas på två EU-direktiv, fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet.

Natura 2000-områden i Västra Götalands län

I Västra Götalands län finns 406 av regeringen beslutade Natura 2000-områden (t.o.m. år 2004) som sammanlagt har en yta av cirka 240 900 hektar. Avsikten med områdena är att bevara speciella, i EU direktiven bestämda naturtyper och arter. I länet förekommer 54 av dessa naturtyper och 95 djur- och växtarter. Arbetet med att utse områden har pågått sedan EU-inträdet 1995. Naturtyperna kan sammanfattas i följande kategorier och täcker cirka hälften av den totala ytan.

- Berg / hållmark, 3 800 ha
- Odlingssmark / hed, 3 506 ha
- Lövskog, 5 248 ha
- Barrskog, 8 475 ha
- Våtmark / hed, 14 218 ha
- Sötvatten, 21 567 ha
- Sötvatten, Vättern, 60 000 ha
- Hav / kust, 25 304 ha

Bevarandeplanen

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden, vad som kan skada eller påverka naturvärdena samt vad som krävs för att de ska finnas kvar. Planen ska också underlätta vid tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplaner utarbetas och fastställs av Länsstyrelsen som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Planen kan dock revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den sägs vara ett "*levande dokument*". Det är därför aldrig för sent att bidra med kunskap och synpunkter, kontakta gärna Länsstyrelsen. När bevarandeplanen ändras medför det att den måste fastställas på nytt. Markägare och andra berörda ges då nytt tillfälle att lämna synpunkter om ändringarna är av betydelse.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada Natura 2000-områdenas värden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området (regleras av miljöbalken). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i ett område bör man samråda med länsstyrelsen innan man påbörjar en åtgärd. Om det rör sig om en skogsbruksåtgärd ska istället samråd hållas med skogsvårdsstyrelsen innan en åtgärd påbörjas.

Mer information

Länsstyrelsen - www.o.lst.se - Telefon 031-60 50 00 vx. - E-post: natura2000@o.lst.se

Skogsvårdsstyrelsen - www.svo.se - Telefon 033-17 73 30 vx. - E-post: svs@svsvg.svo.se

Naturvårdsverket - www.naturvardsverket.se

Om lagstiftningen som Natura 2000 bygger på

Ett Natura 2000-områdes juridiska status bestäms av flera paragrafer i miljöbalken. Förutom bestämmelser om områdesskydd och tillståndsprövning enligt 7 kap. miljöbalken är Natura 2000-områden även riksintresseområden enligt 4 kap. 1 och 8 §§ i miljöbalken, vilket innebär att Natura 2000-bestämmelserna får en tydlig koppling till en rad andra lagar som rör markanvändning. Bestämmelser som rör miljökonsekvensbeskrivningar (MKB), tillsyn och ersättningsfrågor m.m. i Natura 2000-områden finns även i miljöbalkens kapitel 6:1 och 7, 11:9, 17:3, 19:2, 21:7, 29:4 och 31:4 och 5 kap. MB samt i förordningen om områdesskydd (1998:1252).

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Robert Andersson

BEVARANDEPLAN Diarienummer:
Fastställd 511-36465-2005
2005-08-15

Enligt sändlista

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0530201 Borgelemossarna

Kommun: Dals-Ed Områdets totala areal: 573 ha

Områdestyp: pSCI Biogeografisk region: Boreal

Naturtyper och arter som måste bevaras i området:

3160 - Dystrofa sjöar och småvatten

7140 - Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn

9010 - Västlig taiga*

Bevarandeplanen behöver uppdateras!

Enligt nuvarande kunskap om området vet vi att

även följande naturtyper finns:

91D0 - Skogsbevuxen myr

Utvecklingsmark till ytterligare naturtyper kan finnas. Detta är viktigt att ta hänsyn till.

Bevarandesyfte

Syftet med Natura 2000-området är att de naturtyper och arter som finns i området (se förteckningen) ska bevaras långsiktigt. Varje naturtyp och art ska bidra till att upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus inom sin biogeografiska region. Det här området utgör därför en viktig del i det ekologiska nätverk av områden som Natura 2000 bygger på.

Det främsta bevarandesyftet är att:

-bevara ett naturligt och opåverkat våtmarksområde med en mosaik av myrar och skogklädda fastmarksholmar som är av stort vetenskapligt värde.

-bevara och utveckla förutsättningarna för flora och fauna knutna till myrkomplex.

-bevara ett stort myrkomplexområde med vildmarkskaraktär för friluftsliv.

Regeringen fattade beslut om att föreslå området till Natura 2000-nätverket i juni 2001.

Beskrivning av området

Borgelemossarna utgör en mosaik av flera olika mossar som ligger på 200-215 meter över havet. Berggrunden är gnejsdominerad med tunna till mycket tunna jordlager. Här och var är hållmarkerna framträdande. Utefter områdets norra gräns finns ett mer framträdande ändmoränstråk i nordvästlig/sydöstlig riktning.

Mossarna ligger på eller nära olika vattendelare. Området är källområde till Vrångsbäcken, Hakån, Lassebäcken och Töftedalsån som samtliga via Örekilsälven mynnar i Gullmarsfjorden.

Borgelemossen karaktäriseras av plana kärrytter, med mycket blöta förhållanden, bitvis av gungflykaraktär. Stora delar utgörs av lösbottenkärr. Hallemossen har också sådana drag. Sladalsmossarna är lite annorlunda med öppna kärrpartier med mycket starr och omgivna av fukthedsmarker.

Hydrologin i området är förhållandevis lite påverkad. Endast i norra delen finns lokala ingrepp som stört hydrologin. De diken som finns i mossen är fåtaliga och möjligen med undantag för vägdikena, dåligt underhållna. Endast några enstaka diken, bl a vid Lidmossen är i sådant skick att de påverkar hydrologin i någon utsträckning.

På skogspartierna runt mossen och på fastmarksholmarna växer en äldre hållmarkstallskog. Aldern överstiger ofta 110 år och några av tallarna når 140 år. De gamla träden tillsammans med beståndens relativa orördhet har bidragit till att renlavsmattorna blivit omfattande. I delområdena Skorvemossen/Kolarmaden och Lidmossarna är skogen påverkad av skogsbruk. Delar av myrområdet inom Lidmossarna, Hallemossen och östra delen av Sladalsmossarna har kalkats och kalkas enligt gällande kalkningsplan för Töftedalsån i syfte att upprätthålla en god vattenkvalitet i Töftedalsån och Öreskilsälven. I samma syfte kalkas Stora Strängetjärnet.

Här förekommer typiska västliga arter som klockljung, myrlilja och hedsäv samt nordliga arter som dvärgbjörk. Även jungfrulin och orkidéer som Jungfru Marie nycklar och spindelblomster finns i området.

Fågellivet är mycket rikt med häckande vadare som ljunpipare, enkelbeckasin och grönbena. Tranor häckar på flera ställen i området. Det finns rikligt med spår efter tjäder och orre, framför allt i de södra delarna av Borgelemossen, kring Sladalsmossarna och söder om Hallemossen. Tretåig hackspett har också observerats i området.

Bevarandemål

Exempel på uppföljningsbara bevarandemål beskrivs under respektive naturtyp och art. Vilka av dessa mål som kommer att användas i området bestäms när kompletterande inventeringar genomförts. Då kommer även koder som x, y och liknande att ersättas med siffror och arter.

Skrivs efter att Naturvårdsverket tagit fram förslag på biogeografiska mål.

Markägareförhållanden

Staten

Vad kan påverka negativt

Skogsbruk, täktverksamhet i form av t ex torvbrytning är åtgärder som kan förändra hydrologin och påverka naturtyperna och arterna negativt, men eftersom området är naturreservat är dessa hot inte aktuella i området.

Dock kan åtgärder utanför området skada områdets naturvärden.

*Skogsbruk i anslutning till området. Det kan påverka fågellivet negativt.

*Dikning, grävning, körskador, markberedning och andra markavvattnande åtgärder som förändrar hydrologin.

*Brist på bränder. Brand ingår i skogarnas naturliga dynamik och brist på dessa kan på sikt hota en del arter.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

- *Området är skyddat som naturreservat genom länsstyrelsens beslut den 15 september 2004.
- *Öka lövandelen och variationen i trädslagssammansättning samt gynna förekomst av död ved genom t ex naturvårdsbränningar.
- *Spara grova och gamla träd och död ved.
- *Bevara boträd.
- *Bevara spelplatser för tjäder och orre.

Bevarandestatus

Uppföljning av naturtyper och arter

De i bevarandeplanen angivna målen ska följas upp.

Bevarandemålen följs upp med olika tidsintervall beroende på vilken naturtyp eller art som berörs. Naturtyper som inte kräver skötsel följs upp stickprovsvis med glesa tidsintervall liksom arter som till exempel förekommer på många lokaler eller som inte är hotade i så hög grad. Områden som vid basinventeringen inte konstateras ha gynnsam bevarandestatus följs upp regelbundet tills gynnsam bevarandestatus uppnåtts. Samtliga områden ska följas upp om de innehåller arter och naturtyper som är sällsynta, särskilt viktiga för biologisk mångfald eller kräver regelbunden skötsel.

Dokumentation

Bingman, I. (ed.) 1994: Myrskyddsplan för Sverige. Naturvårdsverket. ISBN 91-620-1113-8.

Lindqvist, M. 2000: Natur och naturvärden i myr- och skogmarkscomplexet Borgelemossen, Sladalsmossarna, Halle mossen. Opublicerad. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohuslän.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1989: Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv samt områden med geografiska bestämmelser.

Martinsson, P. O. 1993: Våtmarker i Älvsborgs län. Länsstyrelsen i Älvsborgs län, Rapport 1993:6.

Naturtyper, djur- och växtarter som speciellt måste bevaras i området

3160 Dystrofa sjöar och småvatten

Beskrivning: I objektet finns ett fåtal sjöar varav Stora Strängetjärnet är den största. Sjöarna har av torv eller humussyror brunfärgat vatten. Sjöarna omges i regel av gungflyn med såväl vertikal som horisontell torvtillväxt och med en zonering i vegetationen. Sjöarna har ett lågt pH, ofta pH 3-6, men Stora Strängetjärnet kalkas regelbundet

Bevarandemål: Areal
-Arealen av naturtypen bör vara minst x hektar.

Struktur och funktion
-Totalfosforhalten bör högst vara 25 µg/l (tillståndsklass 2).

-Naturtypen ska ha en naturligt lågvuxen gungflyvegetation, vilket innebär att täta vassbestånd högst bör täcka x % av gungflyets yta.

Typiska arter
-Förekomsten av typiska kärlväxtarter ska bibehållas eller öka. Därför bör minst 2 av de typiska kärlväxtarterna y och z förekomma i minst x% av provytorna.
Fotnot alternativt kan man skriva mål för täckningsgrad.

Negativ påverkan: Se den generella hotbilden.

Bevarandeåtgärder: Se den generella texten.

Bevarandestatus: Skrivs efter att baskarteringen genomförts.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

7140 Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn

Beskrivning: Borgelemossarna och angränsande mossar utgör ett komplex av allt från vidsträckta fattigkärr med insprängda mossepartier och fastmarksholmar och stora mosseplan. På vissa håll är myrmarken bevuxen med främst tall. Kantzonerna består av en laggzon och en övergång till blååtelfukthed på fastmarken. I laggzonen finns arter som myrlilja, dvärgbjörk, ängsull, klockljung, trådstarr, rosling och tuvsäv. I de kärrartade partierna kring vatendragen finns en mer madliknande starrdominerad vegetation med bl a flaskstarr, hirsstarr och dystarr.

Bevarandemål: Areal
-Arealen öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn bör vara minst x hektar.

Struktur och funktion
-Vegetationen ska vara naturligt lågvuxen på minst x ha.

-Täckningsgrad för träd och buskar ska vara mindre än x % och stamantalet ska vara mindre än x/ha.

-Hela arealen ska ha ostörd hydrologi. I objektet ska det inte finnas diken med avvattande effekt.

Typiska arter

-Minst x av de typiska kärlväxterarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.

-Minst x av de typiska mossarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.

Fotnot: Arter och inventeringsmetodik bestäms i samband med basinventeringen.

Negativ påverkan: Se den generella texten

Bevarandeåtgärder: Se den generella texten.

Bevarandestatus: Skrivs efter att baskartering genomförts.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

9010 Västlig taiga*

Beskrivning: Skogen inom området är koncentrerad till fastmarksholmar och uddar i mossarna och består främst av hällmarkstallskog. Inom vissa ytor finns torrakor och lågor av främst tall. Det är ont om löv och kärlväxtfloran är mycket artfattig men desto rikare på olika lavar och mossor.

Bevarandemål: Areal

-Arealen västlig taiga bör vara minst x ha.

För undertyperna gäller att:

-Arealen tallskog (där tall utgör mer än 70 % av virkesförrådet) bör vara minst x ha.

-Arealen lövrik barrnaturskog, lövbrännor och andra lövdominerade taigatyper bör vara minst x ha.

Fotnot: Lövrik skog utgörs till minst 30-50 % av löv. Lövdominerad skog utgörs till minst 50 % av löv.

Struktur och funktion

-Det ska finnas minst x m³ död ved per ha. (Relationen död ved/levande ved ska vara minst 1/5.)

-På mer än x (90) % av arealen ska lövträdsandelen i granskogar vara minst x %, varav lövträdsarterna sälg, rönn och asp ska förekomma med minst x %.

Fotnot: Lägg gärna till om det är relevant att minst x (10) skott högre än 2-4 m ska finnas per ha av respektive lövträdsart.

-Träd av utländskt ursprung (t.ex. contortatall och olika ädelgranar) får inte finnas i området.

-Naturvårdsbränning eller naturliga bränder ska genomföras på x hektar varje x-årsperiod. (Med "naturvårdsbränning" menas att minst x m³ ved och minst x träd grövre än x cm dbh lämnats per ha.)

-Efter brand ska det finnas förnygring av tall, i undergrupp tallskog av lingonris-typ, 18 år efter brand med minst x stammar över 1 m höjd och stammar högre än 2 m höjd av sälg, rönn och asp i mer än x (80) % av provytorna.

-Sumpskogarna ska ha en ostörd hydrologi. Det ska inte finnas diken med avvattande effekt.

Fotnot:

Finns det diken med avvattande effekt i dagsläget så skriv in under bevarandeåtgärder att "samtliga diken med avvattande effekt ska vara igenlagda senast år (2030)".

Typiska arter

-Minst x av de typiska lavarerna ska förekomma i minst x % av provytorna.

Fotnot: Luftföroreningskänsliga lavar ska bibehållas eller öka.

-Minst x av de typiska mossarterna a, b, c, etc. ska förekomma i minst x % av provytorna.

-Minst x av de typiska kärlväxterna a, b, c, etc. ska förekomma i minst x % av provytorna.

(-Minst x av de typiska vedsvamparna a, b, c, etc. ska förekomma i minst x % av provytorna.)

-Antalet häckande par av de typiska fågelarterna a, b, c, etc. ska vara minst x, y respektive z.

Fotnot: Ange de typiska arter som är relevanta för området, om du vet det. För mossor, lavar och svampar kan målet även utformas som att arten ska förekomma på minst x antal fyndplatser i området.

Fotnot: Särskilt i den föroreningspåverkade delen av sydvästra Sverige, dvs i princip hela VG utom distrikt Skaraborg ska förekomsten och utbredningen av typiska arter känsliga för detta bibehållas eller öka.

Negativ påverkan: Se den generella hotbilden.

Bevarandeåtgärder: Diken med avvattande effekt ska samtliga vara igenlagda senast år 2030.

Bevarandestatus: Skrivs efter att baskartering genomförts

Uppföljning: Se tillsvi vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.
